

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK.

Angyal Dávid: *Szakaszok Magyarország történetéből*. Budapest, Kultura és Tudomány, 1928, 12° 176 l. — Széchenyi-írói olvassuk az 59. lapon: „A magyar irodalmat akkor (1821-ben) még nem igen ismerte, bizonyára hallott valamit annak föllendüléséről, de nem nagyon érdeklődött iránta. Kisfaludy Stibor vajdáját német fordításban olvasta és igen ostoba színdarabnak mondja“.

Religio, hittudományi és bölcséleti folyóirat, szerk. Kiss János, Budapest, 1928 jún.

Sándor Kelemen: *Proposition pour établir une cour économique internationale*. Pécs, 1928, 8° 32 l.

A budapesti könyvtárakba 1928. évben járó folyóiratok címjegyzéke. Bpest, 1928, 8° 94 l. — Az Országos Könyvforgalmi és Bibliografiai Központ igen hasznos kiadványa. A füzetből megtudjuk, hogy a Széphalom öt budapesti könyvtárban olvasható.

Egri Viktor: *Fölkél a nap*. Regény. (Új magyar regények, 4. sz.) Bratislava-Pozsony, Irók kiadóvállalata, 1928, 8° 227 l.

Ferenc Eckhardt: *Introduction à l'histoire hongroise*. Avec un avant-propos de M. Louis Halphen, professeur à l'université de Bordeaux. Paris, Champion, 1928, 8° 178 l. — A Baranyai Zoltán szerkesztésében megjelenő *Bibliothèque d'Études Hongroises* első kötete.

Földi Mihály: *A másik élet*. Bpest, é. n., 8° 189 l. — Novella-gyűjtemény a legműveltebb magyar írók egyikének bravuros technikájú, fölényes intelligenciával megírt modern élet-freskói.

Pannonhalmi Szemle, 1928. évi. 2. sz. — A 136. lapon olvassuk: „Ma már kiléptünk abból a korból, midőn egy szépirodalmi jellegű alkotást pusztán azért dicsérni kellett, mert jószándékkal íródott, mert hitbuzgalmi lapok közölték, mert hitünk szolgálatában állott, esetleg kiabált belőle a jámbor tendencia“. (Hát volt ilyen kor?)

Székelly Jenő: *A csehi család*. Regény. Erdélyi Szépművés Céh kiadása, Cluj-Kolozsvár, 1928, 12° 194 l.

Rohanás a hétköznapiokból. Fürt Gitta versei. Schönbberger Armand metszeteivel. Amicus-kiadás, Budapest, 1928, 12° 82 l. — A kötet futurista illusztrációi többet mondanak és érdekesebbek, mint a mindenáron „szabad“ versek.

Protestáns Szemle, 1928. szept. — A füzet érdekessége egy írói arckép, amely a kritikus és irodalomtudós Horváth Jánost mint „hágyománytisztelő irodalmárt“ mutatja be.

Szebb-jobb világ. Dura Máté újabb költeményei. Bpest, 1927, 12° 182 l. — Igen gyöngé, avatag és naiv, önképzőkori nivón mozgó versek. Jellemzők a szerző lapalatti megjegyzései: „Szavaltam a Budai Lövészegyesület helyiségében Kossuth névnapi ünnepén olyan hatással, hogy a hallgatóság a vállára kapott és megkoszorúzott“. Vagy: „Elmondtam a Csillaghegyi Magyarok irodalmi estélyén“. A malomalatti költészetet úglátszik nem lehet kiirtani.

Mindenkiért. Berczeli Anzelm Károly novelláskönyve. Prometheus-kiadás, Szeged, 1928, 8° 152 l. Békéffy György címlaprajzával. — Berczeli Anzelm Károlyt, a fiatal szegedi író, az új magyar irodalom egyik reménységének tartjuk. Eredeti stílus, eredeti témák, eredeti életszemlélet és főként filozófiai elmélyülés jellemzi novelláit. Megérdemelne egy komoly kritikát valamelyik ökonzeratív folyóirat részéről is. A Széphalom hasábjain még visszatérünk a kötetre.

Idők sodrában. Írta: Gyula diák. Versek. Debrecen, é. n., 8° 126 l. — Egy szimpatikus költő könnyen folyó és nem érdektelen versei. Új hang, új ember, a Győzelem ígérete: nincs bennük.

Revue de Études Hongroises. Sixième année, 1928, janvier-mars. — A Baranyai Zoltán és Eckhardt Sándor szerkesztésében Párisban megjelenő kitűnő francia szellemtudományi folyóirat új évfolyamában elhagyta a „finn-ugor“-jelzőt. Talán fölösleges ez a szerénység éppen akkor, mikor a *Revue* fokozottabb mértékben kezd finn-ugor és uralattáji nyelvészettel foglalkozni. Az előttünk fekvő szám török, gepida, szamojéd, tunguz és mongol nyelvészeti közle-

ményeket hoz és Szinnye Józsefet mint a finn-ugor nyelvészet tanítómesterét ünnepli . . . tiszta magyar színek alatt. Örömmel üdvözljük a megmagyarosított külsőben a tárgykör kiszélesítését. Meillet, Tagliavini, Sauvageot, Tronchon, Tarkainen és Léonard közleményei is bizonyítják, hogy a Budapestről és Genéből irányított folyóirat nemzetközi fóruma lett a francia, magyar, olasz és finn nyelvészek és történészek legkiválóbbjainak. Remélhető, hogy a Magyar Tudományos Akadémia, amely eddig is sokat áldozott erre az elsőrangú orgánusra, mostani megjavult helyzetében fokozottabb mértékben járul majd hozzá a magyar tudományosság külföldi pozícióinak fönntartásához.

Gino Sirola: *Accordi magiari*. Prefazione di Aladár Schöppflin. Casa editrice „Parnaso“, Trieste, 1928, 8° 194 l. — Ugy látszik az olasz-magyar barátság első kézzelfoghatóbb dokumentuma ez a könyv, amely magyar verseket ad numerikus olasz prózában. A múltból Petőfit, Endrődit, Kiss Józsefet és Gárdonyit veszi föl, — mért éppen csak ezeket? — az élők közül még Kemény Simon és Szenes Erzsébet is (ki ez?) szóhoz jutnak. Persze Babits Mihály és Juhász Gyula, a zárt formák művészei, sokat veszítenek ebben a fölöadásban. Schöppflin Aladár a kötethez írt előszavában a magyar kultúra millenáris problémáját így fogalmazza meg találóan: „Befogadni az európai kultúrát, de úgy, hogy a faj egyénisége lehetőleg teljes eredetiségében megmaradjon. A magyar szellemtörténet belső harcainak javát e két principium küzdelme szolgáltatja . . .” A fordító maga is írt bevezetést könyvéhez, amelynek elkészítésében Babits Mihály és Antonio Widmar is segédkeztek. Sirola meglepő tájékozottságot árul el a magyar irodalom történetében. Érthető, hogy a magyar költészet csúcspontjára Petőfit helyezi. A Dante-fordító Babitsnak egyenrangú helyet juttat Ady mellett.

Almanach des Étudiants Hongrois. Rédigé par Nagy-Iván (sic!), président de l'association des étudiants hongrois à Paris. Préface de M. Zoltán de Magyar, conseiller au ministère hongrois de l'instruction publique. Paris, 1927, 8° 95 l. — A füzet, amelynek folytatását óhajtának. Klebelsberg Kunó gróf fényképe mellett két magyar művész (Hiesz Géza és Miklós József) egy-egy művének reprodukcióját is közli. A kiadvány célját Magyar Zoltán e szavaiban találhatjuk meg: „L'oeuvre de coopération intellectuelle est semblable à l'édification d'une église gothique . . . Elle s'accomplit par le sacrifice et l'effort désintéressé des générations . . . Ce livre est une pierre amoureusement taillée de cette grande oeuvre”.

Finnek, észték. A magyarok testvérnepei. Írta: Bán Aladár, Csekey István, Faragó József, Fehér Dániel, Görgey István, Horger Antal, Hubay Jenő, Jungert Mihály, Karl János, Koch Ferenc, Kogutowicz Károly, Madai Gyula, Solymossy Sándor, Spur Endre, Stolp Ödön, Szinnye József, F. Takács Zoltán, Teleki Pál gróf, Virányi Elemér, Weöres Gyula, Zsirai Miklós. 1928, 8° 335 l.

Magyar Szemle, 1928. évf. 3. sz. — A 260. lapon írja Eckhardt Sándor: „Petőfi éveken át küzdött Vörösmarty és Csokonai szellemével és nyelvével, míg természetes költői nyelvét megtalálta. Ady viszont az Arany-epigonizmussal vívott nagy harcot, míg ösztönös zsenijének a megfelelő formákat megtalálta”.

Hó-fa. Versek. Írta Balogh István. Budapest, 1926, 8°, lapszámozás nélkül.

Múlt és jövő. Zsidó irodalmi, művészeti, társadalmi és kritikai folyóirat. Szerkeszti és kiadja dr. Patai József. Budapest, 1928, szept.

Neue Schweizer Rundschau, 1928. évf. — A 352. apon Fritz Ernst tanulmánya „Die Tragödie Amiel” címmel. A cikkíró fölhasználja a kolozsvári Acta comparationis-nak és a párisi Revue des Études hongroises-nak Amielre vonatkozó egy-egy közleményét. A genfi filozófus-memoáriróval, Petőfi fordítójával, érdemes volna magyar szempontból behatóbban foglalkozni.

Revue d'assyriologie et d'archéologie orientale . . . Vingt-cinquième volume. Extrait: *Opération dentaire en Babylonie. La mesure de capacité „matu” sur les tablettes de Kirkuk*. Par A. Dávid. Paris, 1928, 4° 10 l.

A Magyar Tudományos Akadémia Vörösmarty-héziratainak jegyzéke. Összeállította Brisits Frigyes cisz. r. tanár. Karcag, 1928, 12° 396 l. — „A kéziratokon általában az egy ihlet-állapot lélek-alkata érzik. Ennek az egységnek a közvetlensége ömlik szét minden részleten”.

Tóth Béla: *Edgar Quinet és a magyarok*. H. n., é. n. 4° 10 l.

Tóth Béla: *Rousseauista politikusok*. Bpest, 1928, 8° 46 l.

Tóth Béla: *A Kisfaludy-regék utánzatai*. Bp., 1927, 8° 23 l.

Debreceni Kalauz. Debrecen város és a Hortobágy ismertetése írásban és képm. Debrecen, 1927, 12° 175 l.

Historia. Megjelenik évente tízszer. Szerkesztőség: Lukinich Imre, Gárdonyi Albert, Szőnyi Ottó, Aggházy Kamill. Felelős szerkesztő Horváth Károly. Bpest, 1928. évf. — Mintha egy kissé sokan is szerkesztenék ezt az egyébként tudományos célú folyóiratot.

Magyarító szótár a szükségtelen idegen szavak elkerülésére. Szerkesztette Tolnai Vilmos. Bpest, 1928, 8° 339 l. — Tolnai Vilmos kitűnő szótárát valóban érdemes volt most új kiadásban a közönség rendelkezésére bocsátani. Teljesen egyetértünk a szerzővel, hogy idegen szavak nélküli nyelv nincs a világon. Meggyőződésünk, hogy az idegen szó gazdagítja a nyelvet, mert a meglévő mellé új árnyalatokat hoz és a meglévőt nem szorítja ki a használatból. „Vannak gyakorlati és esztétikai szempontból szükséges idegen szavak”, amint maga Tolnai Vilmos kijelenti. Hogy ebben mennyire igaza van a széles tudású nyelvésznek, arra a saját gyakorlatából idézhetünk bizonyítékokat: az idegen szavak magyarázatai között sokszor maga is kénytelen idegen szót használni. Így magyarázza pl. a „pumpol” szót azzal, hogy „kisrófol”, a „démarche”-ot „diplomáciai” lépéssel, a „séance”-ot „spiritisza” üléssel, stb. A magyarosítások között szereplő „ács”, „óbégat”, „kimustrál”, „sáfar”, „bitang”, „elpuskáz”, „komisz”, „lecke”, „trompf” (!), „adu” (!), „trágár” stb.: valamikor szintén idegen szavak voltak és ha a puristák, illetve nyelvtisztogatók kiüldözték volna őket a magyar nyelv virágos kertjéből, akkor ma nem volna mivel magyarítanunk... A „históriát” bizony a tizenhatodik századi szépen verselő jó-magyar költők óta csak históriának nevezi a magyar nép. Kár irtani a „pomádé”, „puccos” stb. fajtákat is; ha a nép ösztöne megtűri a „kosztos”-t, meg a „kóristá”-t, akkor ugyancsak kár ezekre az ártatlan szavakra haragudni a literátus férfiaknak. (Bocsánat a literátus-ért, de esztétikai szükségből használtam.) — Tolnai Vilmos szótára igen hasznos kézikönyv lesz a félművelt külföldieskedők asztalán, sőt idegen szavak tárának is elkel, annyi olyan szót közöl, amelyik a nagyközönség előtt magyarázatra szorul.

(Szeged.)

z. b.

Benedek Marcell: *Délsziget, avagy a magyar irodalom története*. Bpest, 1928, 12° 375 l. — A kitűnő kézikönyvről legközelebb ismertetést hozunk.

Balogh József: *Tänze in Kirchen und auf Kirchhöfen“ c. dolgozatomhoz*. Különny. az E. Ph. K. 1928. évfolyamból, 1 l. — Válasz John Meier támadó cikkére (Niederdeutsche Zschr. f. Volksk. 1928:112), amelyet szintén beküldtek folyóiratunknak. „Az irodalmi és tudományos bírálat félelmetesen nagy szabadságával él vissza John Meier, amikor gyenge megokolással súlyos vádat emel”.

Babits Mihály: *Haldíjai*. Regény. Bp., é. n. 8° 695 l. — Legközelebb írunk róla.

Babits Mihály: *Versek*. 1902—1927. Bp., é. n. 8° 414 l. — Legközelebb ismertetjük.

Kenedy Géza: *Magyar vér Boszniában*. Az 1878. évi Bosznia-hercegovinai hadjárat félszázados évfordulójára. Budapest, 1928, 8° 246 l.

Makkai Sándor: *Az elátkozott óriások*. Nyolc előadás. Cluj-Kolozsvár, 1928, 8° 95 l.

Balogh István: *Gyóni Géza szibériai életrajza*. Budapest, 1927, 8° 192 l.